

HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA D'ESPANYA

Codi 1766 (Tercer curs) (Sense docència)

CURS 2012-2013

ESTUDIS: Història

DURADA: Anual

NOMBRE DE CRÈDITS: 6 de teòrics i 3 de pràctics

IDIOMA: Català (les tutories poden esser en català, castellà i francès)

PROFESSOR: Doctor Antoni Marimon Riutort

Edifici Ramon Llull, despatx 155, telèfon 971172697,

E-mail marimon.antonii@gmail.com o vdhaamr0@uib.es

Horari de les tutories:dilluns de les 10 a les 14 hores

Introducció general a la matèria i recomanacions de coneixements previs

En aquesta assignatura s'analitzen els grans debats que varen tenir lloc a l'Estat Espanyol entre el 1808 i el 1839. S'otorga una especial atenció als diferents ritmes d'evolució entre els diferents àmbits territorials així com les ruptures provocades per la Guerra del Francès i la Guerra Civil del 1936.

Objectius generals:

Teòrics: Assolir un coneixement en profunditat de l'evolució política, social i cultural d'Espanya des dels inicis de la contemporaneïtat fins al 1939, així com comprendre la diversitat territorial dels processos històrics i les múltiples relacions amb la història d'Europa, Amèrica i Àfrica, principalment.

Pràctics: Analitzar i comprendre els textos històrics, iniciar-se en la recerca i aprofundir en la redacció de temes històrics.

Elements i Criteris d'avaluació:

1- Un examen final que inclou tota la matèria (60% de la nota final). Es valorarà la comprensió dels fets històrics, l'anàlisi de les causes i conseqüències, la comprensió dels processos de llarga durada i el coneixement de les conjuntures més importants.

2- Cada alumne/a farà un treball bibliogràfic sobre un aspecte concret del temari (40% de la nota final)

CONTINGUTS TEÒRICS I PRÀCTICS

1) INTRODUCCIÓ

- 1.1. Historiografia.
- 1.2. Fonts per a la recerca.
- 1.3. Estat i Nació. Els nacionalismes i regionalismes a l'Estat espanyol contemporani.
- 1.4. La Història Contemporània d'Espanya i el context europeu.
- 1.5. La Història Contemporània d'Espanya i la seva vinculació amb Àfrica i Amèrica.

2) L'ESTAT ESPANYOL A FINALS DEL SEGLE XVIII I LA CRISI DE LA MONARQUIA ABSOLUTA

- 2.1. Crisi política i social.
- 2.2. La guerra del Francès.
- 2.3. Les Corts de Cadis i la constitució de 1812.
- 2.4. La restauració absolutista.
- 2.5. El trienni liberal.
- 2.6. El retorn de l'absolutisme i el problema successori. Inicis del carlisme.
- 2.7. La independència de les colònies americanes.

3) LA IMPLANTACIÓ DEL LIBERALISME. LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESTAT LIBERAL (1833-1868)

- 3.1. El règim de l'Estatut reial. De la reforma a la ruptura (1834-1836).
- 3.2. La ruptura liberal (1836-1840).
- 3.3. La regència d'Espartero.
- 3.4. La construcció de l'Estat Liberal. Moderantisme i liberalisme.
- 3.5. Teoria i pràctica del règim constitucional.
- 3.6. L'alternativa progressista. L'alternativa moderada.
- 3.7. "Unión Liberal" al poder.
- 3.8. L'evolució econòmica i social.
- 3.9. Educació, cultura i mitjans de comunicació.

4) EL SEXENNI REVOLUCIONARI

- 4.1. La gestació de la revolució.
- 4.2. El procés revolucionari de setembre-octubre de 1868.
- 4.3. Les Corts Constituents de 1869.

- 4.4. El problema de la titularitat de la Corona.
- 4.5. La qüestió social: la I Internacional.
- 4.6. La I República. L'intent federal.
- 4.7. Les guerres carlista, cantonalista i de Cuba.
- 4.8. Els partits republicans.
- 4.9. La Transició de la República a la Restauració: De Pavía a Martínez Campos.
- 4.10. Els aspectes culturals i educatius.

5) LA RESTAURACIÓ

- 5.1. El sistema polític de la Restauració. La Constitució de 1876.
- 5.2. Economia.
- 5.3. Estructura social.
- 5.4. El caciquisme.
- 5.5. La qüestió social i els moviments populars.
- 5.6. Els moviments migratoris i les seves repercussions.
- 5.7. La crisi de 1898.
- 5.8. Educació i cultura.
- 5.9. La premsa.
- 5.10. Els moviments regeneracionistes.
- 5.11. El republicanisme.
- 5.12. El sorgiment dels nacionalismes i regionalismes .
- 5.13. L'església i la seva influència social.
- 5.14. Maura i el maurisme.
- 5.15. La crisi de 1909 i la Setmana Tràgica.
- 5.16. El govern de Canalejas.
- 5.17. Dato i les mancomunitats.
- 5.18. El colonialisme espanyol en el Marroc.

6) LA CRISI DE LA RESTAURACIÓ

- 6.1. Repercussions de la gran guerra en l'economia espanyola: la crisi de 1917.
- 6.2. El militarisme.
- 6.3. L'auge de l'obrerisme: el "trienni roig".
- 6.4. El reformisme social.
- 6.5. Els moviments nacionalistes i regionalistes.
- 6.6. La crisi dels partits dinàstics. Esl governs de "concentració nacional".
- 6.7. La qüestió del Marroc: Els fets d'Annual.
- 6.8. Cultura i educació. El sorgiment de la premsa de masses.

7) LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-31)

- 7.1. El cop d'estat de Primo de Rivera.
- 7.2. L'intent d'institucionalitzar el règim: La Unió Patriòtica.
- 7.3. La política econòmica.

- 7.4. La qüestió social.
- 7.5. La fi de la guerra del Marroc.
- 7.6. L'oposició dels intel·lectuals.
- 7.7. La crisi de la Dictadura. Els governs de Berenguer i Aznar.

8) LA II REPÚBLICA

- 8.1. La proclamació de la República.
- 8.2. Les eleccions constituents de 1931.
- 8.3. Les Corts constituents i la constitució aprovada el desembre de 1931
- 8.4. El reformisme dels primers governs republicans.
- 8.5. L'oposició política.
- 8.6. Les relacions Església-Estat.
- 8.7. La reforma militar d'Azaña.
- 8.8. Les qüestions catalana i basca. El restabliment de la Generalitat.
- 8.9. La situació econòmica. Les repercussions de la crisi de 1929.
- 8.10. L'auge del moviment obrer.
- 8.11. L'educació i la cultura.
- 8.12. El "Bienni Negre".
- 8.13. La revolució d'octubre de 1934 i les seves repercussions.
- 8.14. Les eleccions de febrer de 1936 i el Front Popular.
- 8.15. El camí vers la Guerra Civil.

9) LA GUERRA CIVIL

- 9.1. L'aixecament de juliol de 1936.
- 9.2. La internacionalització de la Guerra d'Espanya.
- 9.3. Guerra i revolució social.
- 9.4. La guerra a Catalunya i al país Basc.
- 9.5. El Maig de 1937.
- 9.6. La unificació dels aixecats.
- 9.7. Redreç i desfeta republicana.
- 9.8. Les conseqüències de la Guerra Civil.

BIBLIOGRAFIA

1- BÀSICA

-AYMÉS, Jean René /2003): *La Guerra de la independencia en España (1808-1814)*. Siglo XXI, Madrid

-BERNECKER, Walther L. (1996): *Guerra en España, 1936-1939*. Síntesis, Madrid.

-BEEVOR, Antony (2005): *La guerra civil española*. Crítica, Barcelona.

- FONTANA, Josep (2003): *La revolució liberal a Catalunya*. Pagès editors/Eumo Editorial, Lleida/Vic.
- FULLANA, Pere (1998): *Antoni Maura i el maurisme a Mallorca (1853-1925)*. Lleonard Muntaner, Editor, Palma.
- MARIMON RIUTORT, Antoni (1998): *La crisis de 1898*. Ariel, Barcelona
- MARIMON RIUTORT, Antoni; SANTANA, Manel (2006): *Els exiliats. Hiperdimensional*, Palma.
- MARTÍNEZ FIOL, David (2009): *La Setmana Tràgica*. Pòrtic, Barcelona.
- MAS, Guillem; MATEU, Antoni (2001): *Montuïri. L'esclafit de la crisi*. Documenta Balear (La Guerra Civil a Mallorca), Palma.
- MOLINER PRADA, Antoni (2004): *Documents de la història contemporània d'Espanya*. Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.
- PAREDES, Javier (1997): *Historia Contemporánea de España (1808-1939)*. Ariel, Barcelona.
- RODRÍGUEZ ALONSO, Manuel (1998): *Los manifiestos políticos en el siglo XIX (1808-1874)*. Ariel, Barcelona.

2- OBRES DE CARÀCTER GENERAL

- ARTOLA, M. (1988): *Enciclopedia de Historia de España*. 3 volums. Madrid.
- BAHAMONDE, Ángel; MARTÍNEZ, Jesús A. (1994): *Historia de España. Siglo XIX*. Cátedra, Madrid.
- CARR, R. (1970): *España 1808-1939*. Ariel, Barcelona.
- COMELLAS, José Luis (1993): *Historia de España Contemporánea*. Rialfa, Madrid.
- DIVERSOS AUTORS (2001): *Historia económica regional de España*. Crítica, Barcelona
- DOMÍNGUEZ ORTIZ, Antonio: *Historia de España*. Editorial Planeta, volums 9, 10, 11 i 12.
- FERNÁNDEZ ALMAGRO, Melchor (1974): *Historia política de la España contemporánea*. Siglo XXI, Madrid.
- FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, Javier; FUENTES, Juan Francisco (2002): *Diccionario político y social del siglo XIX español*. Alianza Editorial, Madrid.
- GARCÍA DE CORTÁZAR, Fernando (2005): *Atlas de Historia de España*. Planeta, Barcelona.

- MARTÍNEZ DE VELASCO, Ángel; SÁNCHEZ MANTERO, Rafael; MONTERO, Feliciano (1990): *Manual de historia de España*, Siglo XIX, Historia 16, Madrid.
- MENÉNDEZ PIDAL, Ramón (director fundador): *Historia de España*, Espasa Calpe, Madrid.
- PALACIO ATARD, Vicente (1988): *Manual de Historia de España 4. Edad Contemporánea I (1808-1898)*. Espasa Calpe, Madrid.
- PAREDES, Javier (Coordinador) (1998): *Historia contemporánea de España (siglo XIX)*. Ariel, Barcelona.
- PAREDES, Javier (Coordinador) (1998): *Historia contemporánea de España (siglo XX)*. Ariel, Barcelona.
- SCHUBERT, A.: *Historia social de España (1808-1990)*. Nerea, Madrid.
- TÉMINE; BRODEL; CHASTAGNARET (1992): *Historia de España contemporánea*. Ariel, Barcelona.
- TUÑÓN DE LARA, Manuel (director, 1986): *Historia de España*. Cátedra, Madrid, volums VIII, IX, X, XII i XIII.
- TUSELL, Javier (1990): *Manual de Historia de España. Siglo XX*. Historia 16, Madrid.
- TUSELL, Javier (director, 1998): *Historia de España*. Taurus, Madrid.

3- OBRES DE CARÀCTER ESPECÍFIC

- ABELLÁN, J.L. (1984/1989): *Historia crítica del pensamiento español*. Madrid, volums IV i V.
- ABELLÓ GÜELL, Teresa (1997): *El movimiento obrero en España, siglos XIX y XX*. Hipòtesi, Barcelona.
- AGIRREAZKUENAGA, J. (1987): *Vizcaya en el siglo XIX: las finanzas públicas de un estado emergente*. Universidad del País Vasco, Bilbao.
- AISA, Ferran (2007): *Contra revolució. Els fets de Maig de 1937*. Edicions de 1984, Barcelona.
- ALCALÁ ZAMORA, N. (1977): *Memorias*. Planeta, Barcelona.
- ALCARAZ, R. (1987): *La Unió Socialista de Catalunya (1932-1936)*. La Magrana, Barcelona.
- ÁLVAREZ JUNCO, José (1976): *La ideología política del anarquismo español*, Siglo XXI, Madrid.
- ÁLVAREZ JUNCO, José (2001): *La idea de España en el siglo XIX*. Taurus, Madrid.
- ANDRÉS GALLEGOS, J. (1978): *Aproximación a la historia social de la Iglesia española contemporánea*. Madrid.
- ANGOSTO VÉLEZ, Pedro L. (2001): *Sueño y pesadilla del republicanismo español. Carlos Esplà: una biografía política*. Biblioteca Nueva/Universidad de Alicante/Asociación Manuel Azaña.
- ANGUERA, Pere (1995): *Déu, rei i fam. El primer carlisme a Catalunya*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- ANGUERA, P. (2002): *Absolutistes i liberals. Deu estudis a l'entorn de la guerra dels Set Anys*. Associació d'Estudis Reusencs, Reus.
- ANGUERA, P. (2003): *El general Prim*. Edhsa, Barcelona.
- ARANDA PÉREZ, Francisco José (coord) (2003): *Burgueses o ciudadanos en la España moderna*. Ediciones de la Universidad de Castilla- La Mancha.
- ARNABAT MATA, ramon (2001): *La revolució de 1820 i el Trienni Liberal a Catalunya*. Eumo, Vic.
- ARIAS, L. (1990): *Azaña o el sueño de la razón*. Nerea, Madrid.
- ARTOLA, Miguel (1975): *Partidos y programas políticos 1808-1936*. Aguilar, Madrid.
- ARTOLA, M. (1999): *La España de Fernando VII*. Espasa Calpe, Madrid.
- AVILÉS FARRE, J. (1985): *La izquierda burguesa en la II República*. Espasa Calpe, Madrid.

- AYNES, J.R. (1980): *La guerra de independencia en España (1808-1914)*. Siglo XXI, Madrid.
- AZAÑA, Manuel (2000): *Diarios completos. Monarquía, República, Guerra*. Crítica, Barcelona.
- AZAÑA, M. (2004): *Discursos políticos*. Crítica, Barcelona.
- BACHOUD, Andrée (1988): *Los españoles ante las campañas de Marruecos*. Espasa, Madrid.
- BALCELLS, A. (1983): *El problema agrari a Catalunya. La qüestió rabassaire (1890-1936)*. La Llar del Llibre, Barcelona.
- BALCELLS, A. (1992): *Història del nacionalisme a Catalunya*. Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- BALFOUR, Sebastián (2002): *Abrazo mortal. De la guerra colonial a la Guerra Civil en España y Marruecos (1909-1939)*. Península, Barcelona.
- BARREIRO, X. R. (1982): *Liberales y absolutistas en Galicia (1808-1833)*. Xeiras de Galicia, Vigo.
- BATLLORI, Miquel (2002): *L'església i la II República espanyola*. Editorial 3 i 4, València.
- BEN AMI, S. (1990): *Los orígenes de la Segunda República. Anatomía de una transición*. Alianza, Madrid.
- BERAMENDI, J.G.; MAIZ, R. (comp.) (1991): *Los nacionalismos en la España de la II República*. Siglo XXI, Madrid.
- BERNECKER, Walter L. (1999): *España entre tradición y modernidad. Política, economía, sociedad (siglos XIX y XX)*. Siglo XXI, Madrid.
- BLAS GUERRERO, A. (1991): *Tradición republicana y nacionalismo español (1876-1930)*. Madrid.
- BONAMUSA, F. (1974): *El Bloc Obrer i Camperol. Els primers anys, 1930-1932*. Curial, Barcelona.
- BONAMUSA, Francesc; SERRALLONGA, Joan (Editors) (1994): *La sociedad urbana*. Asociación de Historia Contemporánea.
- BRENAN, G. (1985): *El laberinto español. Antecedentes sociales y políticos de la guerra civil*. Plaza y Janés, Barcelona.
- BRUSCO, Ramon (2003): *Les milícies antifeixistes i l'exèrcit popular a Catalunya*. El Jonc, Lleida.
- BURDIEL, Isabel (2004): *Isabel II*. Espasa, Madrid.
- CABRERA, M. (1982): *La patronal ante la II República. Organizaciones y estrategia (1931-1936)*. Siglo XXI, Madrid.
- CALAF MARACH, R. (1984): *La revolución de 1934 en Asturias*. Fundación José Barreiro, Oviedo.
- CANAL, J. (2000): *El carlismo. Dos siglos de contrarrevolución en España*. Alianza Editorial, Madrid.
- CANALES, Carlos (2006): *Breve historia de la guerra de Independencia (1808-1814)*. Nowtilus, Madrid.
- CAPITÁN DÍAZ, Alfonso (2000): *Educación en la España Contemporánea*. Ariel, Barcelona.
- CARDONA, Gabriel (1983): *El poder militar en la España contemporánea hasta la Guerra Civil*. S XXI, Madrid.
- CARDONA, Gabriel; LOSADA, Juan Carlos (1997): *Weyler. Nuestro hombre en La Habana*. Planeta, Barcelona.
- CASANOVA, Julián (1997): *De la calle al frente. El anarcosindicalismo en España (1931-1939)*. Crítica, Barcelona.
- CASASSAS, J. (1983): *La dictadura de Primo de Rivera (1923-30)*. Barcelona.
- CASASSAS, J. (2001): *Lluís Companys i la seva època*. Pòrtic, Barcelona.
- CASASSAS, J.; GHANIME, A. (2001): *Homenatge a Francesc Pi i Margall 1824-1901. Intel·lectual i polític federal*. Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- CASASSAS, J. (editor) (2001): *El món de Cambó*. Alpha, Barcelona.
- CASTELLS, I.; MOLINER, A. (2000): *Crisis del Antiguo Régimen y Revolución Liberal en España (1789-1845)*. Ariel, Barcelona.
- CASTRO PÉREZ, X. (1982): *O galeguismo na encrucillada republicana*. Diputación de Orense, Orense.

- COLL, Joaquim; LLORENS, Jordi (2000): *Els quadres del primer catalanisme (1882-1900)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- COLOMINAS I COMPANY, Agustí (1993): *El catalanisme i l'Estat. La lluita parlamentària per l'autonomia 1878-1917*. Publicacions de l'abadi de Montserrat, Barcelona.
- COMELLAS, J. L. (1999): *Isabel II. Una reina y un reinado*. Barcelona.
- COMIN, F. (1988): *Hacienda y economía en la España contemporánea (1808-1936)*. Madrid, 2 volums.
- CONTERAS, M. A. (1980): *El PSOE en la II República: organización e ideología*. CIS, Madrid.
- CUCÓ, Alfons; BLASCO, Ricard (editors) (1992): *El pensament valencianista*. La Magrana/Diputació de Barcelona, València.
- CUCURULL, F. (1984): *Catalunya republicana i autònoma (1931-1936)*. La Magrana, Barcelona.
- CUENCA TORIBIO, J. (1985): *Relaciones Iglesia-Estado en la España Contemporánea (1833-1985)*. Madrid.
- CUENCA TORIBIO, J. (1986): *La guerra civil de 1936*. Espasa Calpe, Madrid.
- CULLA, J. (1977): *El catalanisme d'esquerra (1928-1936)*. Curial, Barcelona.
- DARDÉ, C. (editor) (2000): *Sagasta y el liberalismo español*. Fundación Argentaria, Madrid.
- DELRUE, E. (editor) (2004): *Autour de l'armée espagnole, 1808-1939*. Indigo, Paris.
- DÍAZ DE LA GUARDIA, Emilio (1988): *Evolución y desarrollo de la enseñanza media en España de 1875 a 1930*. Madrid.
- DIVERSOS AUTORS (1986): *Catalanisme: Història, política i cultura*. l'Avenç, Barcelona.
- DIVERSOS AUTORS (1989): *Clases populares, cultura, educación. Siglos XIX-XX*. Madrid.
- DIVERSOS AUTORS (1990): *Pueblo, movimiento obrero y cultura en la España Contemporánea*. Saint-Denis.
- DIVERSOS AUTORS (1996): *El catalanisme conservador*. Quaderns del Cercle, Girona.
- DIVERSOS AUTORS (1997): *El catalanisme d'esquerres*. Quaderns del Cercle, Girona.
- DIVERSOS AUTORS (2001): *Historia económica de España. Siglos XIX, XX*. Crítica, Barcelona.
- DONEZAR, J. (1992): *Las revoluciones liberales. Francia y España*.
- DUCH, Montserrat (2006): *Dones públiques. Política i gènere a l'Espanya del segle XX*. Arola Editors, Tarragona.
- DUFOUR, Gérard (2006). *La Guerra de Independencia*, Alba libros, Madrid
- DURAN, Lluís (1997): *Pàtria i escola. L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*. Afers, Catarroja-Barcelona.
- ELORZA, Antonio; LOPEZ, A. (1989): *Arcaísmo y modernidad. Pensamiento político en España, siglos XIX-XX*. Historia 16, Madrid.
- ELORZA, A.; BIZCARRONDO, M. (1999): *Queridos camaradas. La Internacional Comunista y España, 1919-1939*. Barcelona.
- ELLWOOD, S. (1984): *Prietas las filas. Historia de la Falange Española, 1933-1983*. Crítica, Barcelona.
- ESDAILE, Charles (2006): *España contra Napoleón*. Edhsa, Barcelona.
- ESPÍN, E. (1980): *Azaña en el poder. El partido de Acción Republicana*. CIS, Madrid
- FERNÁNDEZ ALMAGRO, Melchor (1969): *Historia política de la España Contemporánea*. Alianza Editorial, Madrid, 3 volums.
- FERRER SOLA, J. (1991): *Manuel Azaña: una pasión intelectual*. Anthropos, Barcelona.
- FIGUERES, Josep M. (1985): *El primer Congrés Catalanista i Valentí Almirall*. Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- FRASER, Ronald (2006): *La maldita guerra de España. Historia social de la Guerra de Independencia*. Crítica, Barcelona.
- FUENTES, Juan Francisco; ROURA, Lluís (2001): *Sociabilidad y liberalismo en la España del siglo XIX*. Milenio, Lleida.
- FONTANA, J. (1971): *La quiebra de la monarquía absoluta. 1814-1820*. Ariel, Barcelona.
- FONTANA, J. (2003): *La revolució liberal a Catalunya*. Eumo, Vic.

- FUSI, Juan Pablo. (1985): *Franco. Autoritarismo y poder personal*. Ediciones El País, Madrid.
- FUSI, Juan P.; PALAFOX, Jordi (1997): *España 1808-1996. El desafío de la Modernidad*. Espasa, Madrid.
- FUSI, Juan P. (1999): *Un siglo de España. La cultura*. Marcial Pons, Madrid.
- GABRIEL, P. (1979): *Escrits polítics de Frederica Montseny*. Centre d'Estudis d'Història Contemporània, Barcelona.
- GABRIEL, P. (2007): *El catalanisme i la cultura federal*, Fundació Josep Requesens.
- GARCÍA DELGADO, José Luis; JIMENEZ, Juan Carlos (1999): *Un siglo de España. La economía*. Marcial Pons, Madrid.
- GARCÍA ROVIRA, A.M. (1989): *La revolución liberal a Espanya i les classes populars*. Eumo, Vic.
- GERMÁN ZUBERO, L. (1984): *Aragón en la II República*. Instituto Fernando el católico, Saragossa.
- GIBSON, I. (1980): *En busca de José Antonio*. Planeta, Barcelona.
- GIL NOVALES, A. (1975): *Las Sociedades Patrióticas (1820-1823)*. Tecnos, Madrid.
- GIL PECHARROMÁN, J. (1994): *Conservadores y subversivos. La derecha autoritaria alfonsina (1931-1936)*. Eudema, Madrid.
- GIRONA, A. (1986): *Guerra i revolució al País Valencià (1936-1939)*. Eliseu Climent editor, Barcelona.
- GONZÁLEZ CASANOVA, José Antonio (1974): *Federalisme i Autonomia a Catalunya (1868-1938)*. Curial, Barcelona.
- GONZÁLEZ HERNÁNDEZ, María Jesús (1990): *Ciudadanía y acción. El conservadurismo maurista, 1907-1923*. Siglo XXI, Madrid.
- GRANJA, J. L. (1986): *Nacionalismo y Segunda República en el País Vasco*. CIS, Madrid.
- GRANJA SAINZ, José Luis (2002): *El nacionalismo vasco: un siglo de historia*. Tecnos, Madrid.
- GUERRERO LATORRE, A.; PÉREZ GARZÓN, S.; RUEDA HERNANZ, G. (2004): *Historia política, 1808-1874*. Istmo, Madrid.
- GUTIÉRREZ MOLINA, J. L. (1993): *La idea revolucionaria. El anarquismo organizado en Andalucía y Cádiz durante los años treinta*. Madre Tierra, Madrid.
- GUTIÉRREZ, R.; ZURITA, R.; CAMURRI, R. (eds.) (2003): *Elecciones y cultura política en España e Italia (1890-1923)*. Publicacions de la Universitat de València/Instituti de Cultura Juan Gil-Albert, València/Alacant.
- HEIBERG, M.; PELT, M. (2005): *Los negocios de la guerra. Armas nazis para la república española*. Crítica, Barcelona.
- HERNÁNDEZ MONTALBÁN, J. (1999): *La abolición de los señoríos en España (1811-1837)*. Madrid.
- HEYWOOD, Paul (1993): *El marxismo y el fracaso del socialismo organizado en España, 1879-1936*. Universidad de Cantabria.
- HOLGUÍN, Sandie (2003): *República de ciudadanos: cultura e identidad nacional en la España republicana*. Crítica, Barcelona.
- IVERN, D. (1990): *Esquerra Republicana de Catalunya*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- JACKSON, G. (1976): *La República española y la Guerra Civil*. Crítica, Barcelona.
- JACKSON, G.; BROUE, P. et al. (1985): *Octubre 1934. Cincuenta años para la reflexión*. Siglo XXI, Madrid.
- JAUME, Alejandro (1997): *La insurrección de Octubre. Cataluña, Asturias, Baleares*. Res Pública Edicions, Sant Jordi (Eivissa).
- JAUNÉ I MIRET, Marició (2002): *Els polítics en temps de revolució. La vida política a Barcelona durant el Sexenni Revolucionari*. Eumo, Vic.
- JOVER ZAMORA, José M^a (1979): *1898. Teoría y práctica de la redistribución colonial*. Madrid.
- JOVER ZAMORA, J. M^a. (1999): *España en la política internacional. Siglos XVIII-XX*. Marcial Pons. Ediciones de Historia, Madrid.
- JULIÀ, Santos (1979): *Los orígenes del Frente Popular en España, 1934-1936*. Siglo XXI, Madrid.
- JULIÀ, Santos (1999): *Un siglo de España. Política y Sociedad*. Marcial Pons, Madrid.

- LLADONOSA, Manuel (1988): *Catalanisme i moviment obrer: el CADCI entre 1903 i 1923*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- LLEIXA, J. (1986): *Cien años de militarismo en España. Funciones estatales confiadas al Ejército en la Restauración y en el franquismo*. Anagrama, Barcelona.
- LLERA, L. de (2000): *La modernización cultural de España 1898-1975*. Madrid.
- LLORENS, Jordi (1992): *La Unió Catalanista i els orígens del catalanisme polític*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- LLORENS VILA, Jordi (1993): *Els federalisme català*. Barcanova, Barcelona.
- LÓPEZ GARRIDO, D. (1982): *La Guardia Civil y los orígenes del estado centralista*. Crítica, Barcelona.
- LYNCH, J. (1989): *Las revoluciones hispanoamericanas 1808-1826*. Ariel, Barcelona.
- MADRID, Francisco; VENZA, Claudio (2001): *Antología documental del anarquismo español*. Fundación de Estudios Libertarios Anselmo Lorenzo; Madrid.
- MAJUELO GIL, E. (1986): *La II República en Navarra. Conflictividad agraria en la Ribera tudelana (1931-1933)*. Pamiela Argitaletxea, Pamplona.
- MALEFAKIS, F. (1980): *Reforma agraria y revolución campesina en la España del siglo XX*. Ariel, Barcelona.
- MARTÍN ACEÑA, P.; PRADOS DE LA ESCOSURA, L. (coordinador): *La nueva historia económica de España*, Técnicos, Madrid.
- MARTÍN I RAMOS, J. L. (1977): *Els orígens del Partit Socialista Unificat de Catalunya (1930-1936)*. Curial, Barcelona.
- MARTÍNEZ CUADRADO, M. (1969): *Elecciones y partidos políticos en España (1868-1931)*. Taurus, Madrid.
- MARTÍNEZ CUADRADO, M. (1973): *La burguesía conservadora*. Alianza, Madrid.
- MARTÍNEZ DE SAS, M. T. ; PAGÈS I BLANCH, P. (Coordinadors) (2001): *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. Universitat de Barcelona/Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- MARTÍNEZ RUIZ, Enrique (2007): *La Guerra de la Independencia (1808-1814): claves españolas en una crisis europea*. Sílex, Madrid.
- MAURA GAMAZO, G.; FERNÁNDEZ ALMAGRO, M. (1999): *Por qué cayó Alfonso XIII. Evolución y disolución de los partidos históricos durante su reinado*. Madrid.
- MAYAYO, Andreu (1995): *De pagesos a ciutadans. Cent anys de sindicalisme i cooperativisme agraris a Catalunya (1893-1994)*. Afers, Catarroja, Barcelona.
- MEER, F. de (1992): *El Partido Nacionalista Vasco ante la guerra de España (1936-1939)*. Eunsa, Pamplona.
- MERCADER, J. (1971-1983): *José Bonaparte, rey de España (1808-1813)*. Volums I i II. CSIC, Madrid.
- MERCADER, J. (1978): *Catalunya i l'imperi napoleònic*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- MINTZ, J. R. (1999): *Los anarquistas de Casas Viejas*. Diputación Provincial de Granada, Granada.
- MOLAS, Isidre (1972): *Lliga catalana. Un estudi d'Estasiologia*. Edicions 62, Barcelona, 2 vol.
- MOLAS, Isidre (2001): *El Partit Federal a Catalunya durant la II República (1931-1939)*. ICPS, Barcelona.
- MOLAS, Isidre (2002): *Francisco Pi y Margall y el federalismo*. ICPS, Barcelona.
- MOLINER PRADA, Antoni (2007): *Catalunya contra Napoleó. La Guerra del francès 1808-1814*. Pagès editors, Lleida.
- MOLINERO, C.; YSAS, P. (1992): *El règim franquista. Feixisme, modernització i consens*. Eumo, Vic.
- MONJO, Anna (2003): *Militants. Democràcia i participació a la CNT als anys trenta*. Laertes, Barcelona.
- MONTERO, Feliciano (1983): *El primer catolicismo social y la "Rerum Novarum" en España*. CSIC, Madrid.
- MONTERO, J. L. (1977): *La CEDA. El catolicismo social y político en la II República*. Ediciones de la Revista del Trabajo, Madrid.
- MUNIESA, B. (1985): *La burguesía catalana ante la Segunda República*. Anthropos, Barcelona.
- NADAL, Jordi (1984): *La población española*. Ariel, Barcelona.
- NASH, Mary (1983): *Mujer, familia y trabajo en España 1875-1936*. Barcelona.

- NASH, Mary (1999): *Rojas. Las mujeres republicanas en la Guerra Civil*. Taurus, Madrid.
- NAVARRO, Javier (2004): *A la revolución por la cultura. Prácticas culturales y sociabilidad libertarias en el País Valenciano, 1931-1939*. Publicacions de la Universitat de València, València.
- NIN, A. (1978): *La revolución española, 1930-1937*. Fontamara, Barcelona.
- NUÑEZ FLORENCIO, Rafael (1990): *Militarismo y antimilitarismo en España (1888-1906)*. CSIC, Madrid.
- OLESTI, Isabel (2005): *Dones del 36. Nou dones i una guerra*. Edicions 62, Barcelona.
- PAGÈS, Pelai (1977): *El movimiento trotskista en España*. Península, Barcelona.
- PANIAGUA, X. (1982): *La sociedad libertaria. Anarquismo e industrialización en el anarquismo español (1930-1939)*. Crítica, Barcelona.
- PAYNE, S. G. (1976): *Ejército y sociedad en la España contemporánea, 1808-1936*. Akal, Madrid.
- PAYNE, S. G. (1984): *El catolicismo español*. Planeta, Barcelona.
- PÉREZ MONFORT, R. (1992): *Hispanismo y Falange. Los sueños imperiales de la derecha española*. FCE, Mèxic.
- PICH I MITJANA, Josep (2002): *El Centre Català. La primera associació política catalanista (1882-1894)*. Afers, Catarroja.
- PICH I MITJANA, Josep (2004): *Federalisme i catalanisme: Valentí Almirall i Llozer (1841-1904)*. Eumo, Vic.
- PRESTON, P. (1978): *La destrucción de la democracia en España. Reforma, reacción y revolución en la Segunda República*. Turner, Madrid.
- PRESTON, P. (editor) (1999): *La República asediada*. Península, Barcelona.
- PUJADAS, X. (1996): *Marcel·lí Domingo i el marcel·linisme*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- RAGUER, Hilari (1976): *La Unió Democràtica de Catalunya i el seu temps (1931-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- RAGUER, Hilari (2002): *Carrasco i Formiguera. Un cristiano nacionalista (1890-1938)*. PPC, Madrid.
- RAVENTÓS I GIRALT, J. (1993): *Francesc Vidal i Barraquer*. Labor, Barcelona.
- REIG, Ramiro (1986): *Blasquistas y cléricales*. Institució Alfons el Magnànim, València.
- RIQUER, Borja de (1977): *Lliga Regionalista: la burgesia catalana i el nacionalisme (1898-1904)*. Edicions 62, Barcelona.
- RIQUER, Borja de (2007): *Francesc Cambó. Entre la monarquía i la República*. Editorial Base, Barcelona.
- REVUELTA, M. (1999): *El anticlericalismo español en sus textos*. Ariel, Barcelona.
- ROBLES, Cristóbal (1988): *Insurrección o legalidad. Los católicos y la Restauración*. Madrid.
- ROBLES JAÉN, Cristóbal (2003): *España y la Europa liberal ante la crisis institucional portuguesa (1846-1847)*. Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia.
- RODRÍGUEZ DE CORO, F. (1986): *Nacionalismo vasco y Frente Popular. El pensamiento de "Euzkadi" en la crisis de 1936*. Gobierno Vasco, Vitòria
- RUBIÓ I TUDURÍ, Marià (2002): *Barcelona 1936-1939*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- RUBIO POBES, Caro (2003): *La identidad vasca en el siglo XIX. Discurso y agentes sociales*. Biblioteca Nueva, Madrid.
- RUEDA, G. (1986): *La desamortización de Mendizábal y Espartero en España*. Cátedra, Madrid.
- SÁNCHEZ ALBORNOZ, Nicolás (1985, coordinador): *La modernización económica de España, 1830-1930*. Alianza, Madrid.
- SÁNCHEZ JIMÉNEZ, J. (1991): *La España contemporánea*. (2 Vol.). Istmo, Madrid
- SÁNCHEZ RECIO, Glicerio; TASCÓN FERNÁNDEZ, Julio (eds.) (2003): *Los empresarios de Franco. Política y economía en España (1936-1957)*. Universitat d'Alacant/Crítica, Alacant/Barcelona.
- SANTACREU SOLER, J. M. (1992): *L'economia valenciana durant la guerra civil*. Edicions Alfons el Magnànim, València.
- SANTACREU SOLER, J. M. (2002): *Peseta y política. Historia de la peseta 1868-2001*. Ariel, Barcelona.
- SECO SERRANO, C. (2000): *Historia del conservadurismo español. Una línea política integradora en el siglo XIX*. Madrid.

- SERRANO, Carlos (2000): *El turno del pueblo. Crisis nacional, movimientos populares y populismo en España (1890-1910)*. Barcelona.
- SOLÀ, Pere (1978): *Els ateneus obrers i la cultura popular a Catalunya (1900-1939)*. La Magrana, Barcelona.
- SOLANO, F. (1994): *La revolución de Octubre. Qince días de comunismo libertario*. Fundación Anselmo Lorenzo, Madrid.
- SOLÉ SABATÉ, J. M.; VILLARROYA, J. (1987): *L'ocupació militar de Catalunya: març de 1938-febrer de 1939*. L'Avenç, Barcelona.
- SOLÉ SABATÉ, J. M.; VILLARROYA, J. (1990): *L'Exèrcit i Catalunya (1898-1936)*. Llibres de l'Índex, Barcelona.
- SOLÉ TURA, J. ; AJA, E. (1985): *Constituciones y periodos constituyentes en España 1808-1936*. Madrid.
- TAIBO, P. I. (1984): *Asturias, 1934*. Júcar, Madrid.
- TERMES, Josep (1972): *Anarquismo y sindicalismo en España. La primera internacional (1864-1881)*. Ariel, Barcelona.
- TERMES, Josep (1977): *La CNT i la Generalitat*. Edicions 62, Barcelona.
- TERMES, Josep (1999): *Les arrels populars del catalanisme*. Empúries, Barcelona.
- TERMES, Josep (2000): *Història del catalanisme fins a 1923*. Pòrtic, Barcelona.
- TERMES, J.; COLOMINES, A. (2003): *Patriotes i resistentes. Història del primer catalanisme*. Base, Barcelona.
- TORRE, Rosario de la (1988): *Inglaterra y España en 1898*. Eudema, Madrid.
- TORTELLA, Gabriel: *El desarrollo de la España contemporánea*, Alianza, Madrid.
- TOWNSON, N. (Editor) (1994): *El republicanismo en España*. Alianza Universidad, Madrid.
- TOWNSON, N. (2002): *La República que no pudo ser. La política de centro en España (1931-1936)*. Taurus, Madrid.
- TUÑÓN DE LARA, Manuel (1972). *El movimiento obrero en la historia de España*, Taurus, Madrid.
- TUÑÓN DE LARA, Manuel (1976): *La Segunda República*. Siglo XXI, Madrid.
- TUSELL, J. (1971): *Las elecciones del Frente Popular en España*. Edicusa, Madrid.
- TUSELL, Javier (1976): *Oligarquía y caciquismo en Andalucía*, Barcelona.
- TUSELL, Javier (1982): *Las constituyentes de 1931: unas elecciones de transición*. CIS, Madrid.
- TUSELL, J.; AVILÉS, J. (1986): *La derecha española contemporánea. Sus orígenes: el maurismo*. Espasa Calpe, Madrid.
- TUSELL, Javier (1994): *Antonio Maura. Una biografía política*. Alianza Editorial, Madrid.
- TUSELL, J. (1999): *Arte, historia y política en España (1890-1939)*. Madrid.
- TUSELL, J. (1999): *Historia de España en el siglo XX*. Madrid, 4 volums.
- UCELAY DA CAL, E. (1987): *La Catalunya populista. Imatge, cultura i política en l'etapa republicana (1931-1939)*. La Magrana, Barcelona.
- UCELAY DA CAL , Enric (2003): *El imperialismo catalán. Prat de la Riba, Cambó, D'Ors y la conquista moral de España*. Edhsa, Barcelona.
- VALLVERDÚ I MARTÍ, Rober (2002): *La guerra dels Matiners a Catalunya (1846-1849). Una crisi econòmica i una revolta popular*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
- VEGA, E. (1980): *El trentisme a Catalunya. Divergències ideològiques en la CNT (1930-1933)*. Curial, Barcelona.
- VILANOVA, M. (1986): *Atlas electoral de Catalunya durant la Segona República*. Fundació Jau, Bofill-La Magrana, Barcelona.
- VILAR, Juan B. (1998): *La primera revolución industrial española*. Ariel, Barcelona.
- VILAR, Pierre (1986): *La guerra civil española*. Crítica, Barcelona.
- VILLARROYA, Joan (1981): *Els bombardeigs de Barcelona durant la guerra civil (1936-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- VILLARROYA I FONT, Joan (2002): *Desterrats. L'exili català de 1939*. Editorial Base, Barcelona.
- VIÑAS, Ángel (1977): *La Alemania nazi y el 18 de Julio*. Alianza, Madrid.
- VIÑAS, Ángel (2007): *El escudo de la República. El oro de España, la apuesta soviética y los hechos de mayo de 1937*. Crítica, Barcelona.
- VINYES I RIBES, R. (1978): *La formació de las Juventudes Socialistas Unificadas (1934-1936)*. Siglo XXI, Madrid.

-WINSTON, C. (1989): *La clase trabajadora y la derecha en España, 1900-1936*. Madrid.
-YANINI, Alicia (1984): *El caciquisme*, València.

Nota: durant el curs s'aniran oferint bibliografies relatives a les diferents regions i nacionalitats de l'Estat espanyol.